

AB VE TÜRKİYE

FUAT AKYÜREK

Türkiye'nin AB'ye üyeliğine giden yol oldukça uzun ve zorluklarla dolu. Bu yolun aşılıp aşılamayacağı, uzun ve yorucu uğraşlardan sonra aşılması durumunda ortaya nasıl bir görüntünün çıkacağı tam bir bilmece durumunda. AB'ye girilmesini savunanlara göre AB'ye tam üyelik Türkiye'nin tüm sorunlarının çözümü olacak, AB'ye girilmesine karşı olanlara göre ise ülke her bakımdan Avrupa'nın büyük devletlerine daha fazla bağlanacak, ekonomisi pek çok alanda tahrip olup, gerileyecek. Bütün bunları dikkate aldığımızda, bu sürece yakından bir göz atmanın yararlı olacağını düşünüyoruz. Türkiye ile AB ilişkileri açısından 3 Ekim bir dönemeç noktasını oluşturdu. Bu tarihte Türkiye 'AB aday üyeliğinden', 'katılımcı ortak'lığa' terfi etti. Bunun anlamı Türkiye'nin AB'ye üyeliği için müzakere sürecinin başlamasıdır. Genel kanı, müzakere sürecinin on ile onbeş yıl arasında süreceğidir. Müzakere sürecinin 'ucu açık' ve sonuç AB'nin "hazmetme kapasitesine" endekslenmiş durumda. Yani herşey yolunda gitse bile, eğer AB 'biz şu anda Türkiye'yi hazmedemeyiz' derse, "sindirim süreci" devam edecek, Türkiye bilinmeyen bir süre daha kapıda bekletilecek!

Müzakere süreci ile birlikte 'tarama süreci'de başladı. Taramalar 35 başlık altında yapılacak. Bu başlıklar "Malların Serbest Dolaşımı", "İşgücünün Serbest Dolaşımı", "Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sağlama Özgürlüğü", "Sermayenin Serbest Dolaşımı", "Kamu İhaleleri", "Şirketler Hukuku", "Fikri Haklar Hukuku", "Rekabet Politikası", "Mali Hizmetler", "Bilgi Toplumu ve Medya", "Tarım ve Kırsal Kesim Kalkınması", "Gıda Güvenliği, Hayvan ve Bitki Sağlığı Politikası", "Balıkçılık", "Ulaştırma Politikası", "Enerji", "Vergilendirme", "Ekonomi ve Para Politikası", "İstatistik", "Sosyal Politika ve İstihdam", "Şirketler ve Sanayi Politikası", "Avrupa Üzerinden Giden Ulaştırma Ağları", "Bölgesel Politika", "Hukuki ve Temel Haklar", "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik", "Bilim ve Araştırma", "Eğitim ve Kültür", "Çevre", "Tüketim ve Sağlık Koruması", "Gümrük Birliği", "Dış ilişkiler", "Dış Güvenlik ve Savunma", "Mali Kontrol", "Mali ve Bütçe Koşulları", "Kurumlar" ve "Diğer Konular."

Görüldüğü gibi bütün alanlarda AB'ye uyum için değişiklikler yapılacak. İlk tarama "bilim ve araştırma" başlığı ile başladı. Tarama süreci, AB ile Türkiye'nin mevzuatının –hukuki, idari, politik vb- karşılaştırılması, aykırılıkların giderilmesi, Türkiye'nin mevzuatının AB'ye uydurulması için fiili sürecin başlaması anlamına geliyor. Açıkçası bu süreç AB'nin Türkiye'den tüm istediklerini alacağı, Türkiye'nin her alanda; yani sanayiden tarıma, hayvancılıktan enerji ve para politikasına vb. kadar AB'nin istediği kalıba gireceği bir süreç olacak. AB-Türkiye ilişkilerine objektif olarak yaklaşan kesimler, Türkiye'nin sanayi politikalarında AB karşısında bir şansının olmadığını, tarım da ise ciddi kayıplara uğrayacağını belirtiyorlar. Üstelik bu süreçte Türkiye AB'ye daha önce üye olmuş ülkelerin kendi üyelik sürecinde yararlanmış oldukları fonlardan ya hiç yararlanamayacak, ya da çok az miktarda yararlanacak. Bir örnekleme yapacak olursak, eğer Türkiye geçen yıl AB'ye üye olmuş olsaydı üç yılda AB'den 24 milyar euro almış olacaktı. Türkiye'nin 2014'ten önce üye olması olanaksız ve eğer herşey yolunda gider 2014'te üye olursa alacağı para 1.8 milyar euro! Kaybedeceği ise sadece bu alamayacağı para değil, gümrük birliğinin sonuçları da hesaplandığında –son on yılda Türkiye'nin gümrük birliğinden dolayı zararının 80 milyar dolar civarında olduğu hesaplanmış durumda- on milyarlarca euro.

Türkiye'nin dezavantajları bununla da bitmiyor. İş gücünün serbest dolaşımına Türkiye tam üye olsa bile izin verilmeyecek. Yani Avrupalılar Türkiye'ye gidip mal, mülk alma, çalışma ve tüm avantajlardan yararlanma haklarını kullanırken, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları bu haklardan, özellikle Avrupa'ya gelip çalışma hakkından yararlanamayacak. AB ülkeleri AB'ye son olarak üye olan 10 ülkeden AB'ye işçi akını olacağı korkusu epeyce yaygınlaştırmışlardı. Bugün Türkiye'ye karşı yapılan propaganda –işlerini ellerinden alacak Polonya'lı muslukçu hikayesi hatırlansın- onlara da yapılmıştı. Oysa rakamlar AB'ye bu ülkelerden işçi göçünün yüzde 1'in bile altında kaldığını gösteriyor.

Can alıcı sorunlardan biri olan tarımdaki durumun daha iyi anlaşılması için bir kaç örnek verecek olursak, tablo aşağı yukarı şöyle şekillenmektedir; örneğin Türkiye'de buğdayda ortalama verimlilik 2258 kg/ha iken, Almanya'da 8171 kg/ha'dır. Şeker pancarında Türkiye ortalama verimi 42.138 kg/ha iken, Fransa'da bu üründe verimlilik 79.138 kg/ha olarak gerçekleşmektedir. Hayvan

başına süt üretiminde ise yine arada korkunç bir uçurum bulunmaktadır. Bu ve pek çok alanda AB'nin "verimliliğe ve rekabet yeteneğine sahip değilsiniz, şu şu alanlardan çekilin" deme hakkı bulunmaktadır. Bu ülkeler tarımı ciddi oranda desteklerken, Türkiye'den desteklemelere son verilmesini talep etmekte, bu konuda IMF'nin Türkiye'ye dayattığı programları desteklemektedirler. Çünkü IMF'nin Türkiye'ye dayattığı "yapısal reformlar" AB'inde istediği uygulamaları içermektedir.

Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler elbette ekonomiden ibaret değil. Derin politik ilişkilerin geliştirilmesi de söz konusu. Türkiye'nin AB'ye üye olmasını savunanlar, AB'nin bir medeniyet projesi olduğunu ve Türkiye'nin AB üyesi olmakla uygarlaşacağını ve demokrasiye sahip olacağını öne sürmektedirler. AB'nin Almanya gibi büyük ülkeleri ise, Türkiye'ye Ortadoğu'daki AB çıkarlarının koruyuculuğu rolü biçmekte, Türkiye'ye doğu yönünü işaret etmektedirler. Türkiye'de ise Türk olsun, Kürt olsun halkın zaten yıllardır bir demokrasi talebi var ve Türkler ve Kürtler AB'nin yasal göstermelik demokrasiden çok daha derin ve kapsamlı demokrasi ve köklü özgürlükler talep ediyorlar.

AB süreci sonunda eğer tam üyeliği söz konusu olursa bu Türkiye nasıl bir Türkiye olacak? Muhtemelen bu Türkiye avrupalıların turizm ihtiyaçları için gerekli hizmetleri ucuza sağlayan, hafif sanayisinin bazı kollarında varlığını sürdürdüğü, tarım ve hayvancılıkta AB'ye bağımlı, finans ve ağır sanayide hiç bir varlığı olmayan bir Türkiye olacak. Ayrıca bu sorunun ABD boyutu da bulunuyor ve işin içine "Truva atı" tartışmaları da giriyor. Bütün bunlara elbette bu yazının çerçevesi içerisinde değinmek olanaksız.

Bütün bunları yazmaktan amacımız Türkiye'nin AB üyeliğinin kötülüğünü ya da iyiliğini savunmak değil. Türkiye'nin AB üyesi olup olmayacağına ülkede yaşayan halk karar verecek. Ancak bu halkın ve İsviçre'de yaşayan Türkiyelilerin gelişmeleri ve bu sürecin olası sonuçlarını bilmeye hakları var. Biz de zaman zaman bu sorunun çeşitli yönlerine değinmeye çalışacağız. Yaşayanlar AB'ye üyelik sürecinin Türkiye'ye cennetin kapılarını mı açacağını, yoksa ona verilmiş bir sisyphus* cezası mı olduğunu görecekler.

* Eski yunan mitolojisinde tanrılar sisyphus'a kendi boyunda bir kayayı yüksekçe bir tepeye çıkarma cezasına çarptırır. Sisyphus binbir zahmetle kayayı tam zirveye çıkaracakken kaya yeniden aşağıya yuvarlanır. Bu böylece sürer gider.

Kasım / 2005